

## WE CONSUMEREN ONS KAPOT

Door Dirk Geldof  
Antwerpen/Amsterdam: Houtekiet, 2007, 200 p.

In *We consumeren ons kapot* gaat Dirk Geldof op zoek naar het antwoord op de westerse over-, of, zoals hij het meestal noemt, hyperconsumptie. Zijn uitgangspunten: de mens is geen wezen met oneindige behoeften en het draagvlak van onze planeet is niet onbeperkt.

In onze samenleving worden mensen enkel op hun persoonlijke verdiensten (of mislukkingen) afgerekend. Mensen hemelen hun prestaties op. Daarmee praten ze goed dat ze ecologische grenzen negeren. Geldof: 'Onze grenzeloze gretigheid lijkt gerechtvaardigd, want we hebben het verdiend in het zweet ons aanschijns'. De meeste mensen zijn daarom bereid een kleine inspanning te doen, maar zonder hun consumptie in vraag te stellen. Helaas, want nu de kennis over de impact van onze levensstijl toeneemt, komt de realiteit pijlsnel op ons af. 'Eén duurzame en rechtvaardige oplossing bestaat', zegt Geldof 'en dat is onze ecologische voetafdruk beperken, wereldwijd'. Hierop kan men op drie verschillende manieren reageren: de eerste is vasthouden aan het struisvogelperspectief, de tweede (en

dominante) is kiezen voor meer milieu-efficiëntie. De derde is naast kiezen voor efficiëntie ook kiezen voor efficiëntie, het beperken van onze consumptie. 'Maar,' zo schrijft Geldof, 'dit is in het milieubeleid van de meeste westerse regeringen nog een taboe; het is vloeken in de kerk van de groei-economie.' Haast alle regeringen in Europa promoten eco-efficiëntie. Hier en daar zien we de eerste stappen naar een *cradle to cradle*



aanpak (zie *Seizoenen* juni-juli 2007). Het is de weg naar een vorm van duurzame ontwikkeling met de minste weerstand: het vereist van consumenten slechts geringe inspanningen en spiegelt de win-winsituatie voor van blijvende consumptie van betere producten. Opnieuw helaas: eco-efficiëntie zorgt voor minder tastbare resultaten dan de voorstanders verhoppen. Het breekt langzaam en beperkt door bij consumenten, producenten

en overheden. Milieuwinst gaat door meer eco-efficiëntie verloren aan toegenomen en nieuwe vormen van consumptie.

Voortbouwend op zijn vorige boek *Onthaasting. Op zoek naar tijd in de risicomaatschappij* (2001) beschrijft Geldof vervolgens hoe toenemende tijdsdruk een van de meest verdrongen schaduwzijden van de overconsumptie is. Aan de boutade 'Werken we om te leven, of leven we om te werken?' voegt hij toe: 'Of werken we om te kunnen consumeren?' Tenslotte stelt Geldof zich ook de vraag of de toegenomen consumptie ons gelukkiger maakt. Dat blijkt niet zo te zijn. De almaar voortschrijdende consumptiedruk uit zich bijvoorbeeld in advertenties die erop zijn gericht ons ontevreden te maken met wat we al hebben. Dat mensen zich als gevolg van een zeer uitgebreid keuzeaanbod te pletter vergelijken, is een ander voorbeeld. Betekent dit automatisch dat minder consumeren het wondermiddel is voor geluk? Ook niet. Geldof schetst de mogelijke reacties van mensen of groepen die zich bewust zijn van de hyperconsumptie. Deze lopen van eerder vrijblijvende pleidooien voor consuminderen over de ontwikkeling van postmateriële waarden tot radicale en soms religieuze keuzes voor bijna absolute soberheid. Dat laatste gaat Geldof te ver: 'Het goede leven hoeft geen Spartaans leven te zijn. Kritiek op overconsumptie hoeft niet te betekenen dat mensen

niet meer mogen genieten van de ongekeerde rijkdom om ons heen.’ Geldof haalt de jonge Nederlandse filosoof Rutger Claassen aan, die pleit voor een tussenweg, ‘een bewust consumeren zodat de kenmerken van andere activiteiten in de consumptie tot hun recht komen.’ Een voorbeeld: niet de vrijheid om te kiezen uit vijftig soorten diepvriesmaaltijden, maar de vrijheid om te kiezen voor een leven waarin er tijd is om eten te maken en samen rustig te eten.

Het ‘goede leven’ staat hier centraal, niet de consumptie. Geldof: ‘Bewust consumeren roept bij sommigen een schrikbeeld op van een wereld waarin we voortdurend moeten nadenken bij alles wat we kopen en doen.’ De rondgang door de supermarkt wordt een kruisweg: alle kleine lettertjes op verpakkingen lezen, je weg vinden tussen de labels, schuldgevoelens die zich opstapelen met iedere greep uit het rek. Compleet met aflaten: compenserende aankopen via duurzame producten met bio-en fairtradelabel. Geldof schetst hoe grenzen de ruimte scheppen om te genieten: ‘Een pleidooi voor meer tijd om te genieten, door te kiezen voor kwaliteit in plaats van kwantiteit, spreekt al veel meer mensen aan. Een eigentijdse kritiek op overconsumptie moet laten zien op welke vlakken ‘meer’ niet langer ‘beter’ is.’

Zeer verhelderend is ten slotte Geldofs standpunt over de markt van de duurzame producten: ‘Duurzame consumptie is een groeimarkt, maar het blijft voorlopig nog een nichemarkt; een kleine markt die een beroep doet op bewuste consumenten die bij hun aankopen ook als bewuste burger handelen. Wachten op een verdere langzame groei van het aantal bewuste consumenten en ethische consumptie is geen oplossing. Het is absoluut onvoldoende wanneer we de impact van de huidige hyperconsumptie op onze planeet zien.’ Consumptie behoort niet vooral of uitsluitend tot het privé domein, want iedere beslissing om iets te kopen of niet te kopen, is uiteindelijk ook een maatschappelijke keuze. De keuze voor wel of geen duurzame consumptie is een dagelijkse keuze, individueel en politiek.

*We consumeren ons kapot* is aangenaam en vlot leesbaar. Geldof legt de nodige verbanden tussen nieuwe wetenschappelijke inzichten en verbindt ze tot een theoretisch geheel dat gerust ‘af’ mag worden genoemd. Zat je als ‘bewust’ consument (theoretisch) een beetje op een dood spoor, dan vind je in dit werk zeker energie om de draad weer op te pikken en door te zetten.

Bart Coenen

## RIK DEDAPPER OVERLEDEN

Op 6 augustus overleed oud-voorzitter van Velt en voorvechter voor biolandbouw Rik Dedapper. Hij was 93. Rik Dedapper was een idealist en een pionier van het telen van groenten zonder scheikundige bestrijdingsmiddelen. De liefde voor de biologische tuin erfde Rik van zijn vader, maar het was pas na zijn actieve loopbaan dat hij aan zijn kruistocht voor een milieuvriendelijke land- en tuinbouw begon. Hij was een charismatische en getalenteerde spreker die zijn publiek werkelijk kon boeien. Zijn publicaties met inspirerende richtlijnen, filosofie en praktische tips zijn voor de amateur-groenteteler lang de enige lectuur geweest. Uitgeverij Rekad legt momenteel de hand aan zijn negende boek: een terugblik op zijn leven en de biotuinbouw.

‘Een van mijn goede vrienden wist mij met een verrukt gezicht te vertellen dat “omdat hij toch geen knolselder kon winnen”, hij er de ganse zomer de bladeren afoogstte voor de soep. “Die heb ik toch zeker” zei de slimmerd. Daar hij een zeer intelligent man is, kostte het mij niet al te veel moeite om hem uit te leggen dat hij hiermee de ganse zaak op haar kop zette. Volgend jaar wordt niet meer “geplukt” door mijn vriend.’

Een citaat van Rik Dedapper uit: *‘t Seizoentje*, herfst 1978.

